

NÁVRH PRÍPRAVY NA VYUČOVACIU HODINU

GEOGRAFIE: **PROBLÉMY AFRIKY 1. ČASŤ**

(HLAD, NEDOSTATOK PITNEJ VODY, CHOROBY, ROZŠIROVANIE PÚŠŤÍ, ŠKODCOVIA)

ROČNÍK: 5. ROČNÍK	PREDMET: GEOGRAFIA
TEMATICKÝ CELOK: AFRIKA	TÉMA: PROBLÉMY AFRIKY
<p>Téma je rozdelená na dve hodiny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Časť – hlad, choroby, škodcovia, nedostatok pitnej vody, rozširovanie púští 2. Časť – náboženské a národnostné spory, politická nestabilita, etnické čistky, korupcia + ďalšie možné témy vzdelanie (negratnosť), populačná explózia, porušovanie ľudských práv, zneužívanie afrických detí, pytlactvo, ... <p>Táto príprava je venovaná iba 1. časti.</p>	

VZŤAH TÉMY K ŠVP

- ✓ vyučovacia hodina je v súlade s obsahovým a výkonovým štandardom ŠVP (v ŠVP nie sú definované konkrétne problémy)
- ✓ ISCED 2:
  - VÝKONOVÝ ŠTANDARD:
    - uviesť tri závažné problémy znižujúce životnú úroveň obyvateľov v jednotlivých regiónoch Afriky (1. aj 2. časť)
    - uviesť príčiny častých národnostných a náboženských sporov a konfliktov medzi národmi žijúcimi v Afrike (2. časť)
  - OBSAHOVÝ ŠTANDARD:
    - problémy obyvateľstva Afriky (1. aj 2. časť)

VYUČOVACIE CIELE (čo chcem naučiť)

Žiak bude schopný:

- ✓ určiť hlavné problémy Afriky a jej obyvateľstva
- ✓ diskutovať o problémoch týkajúcich sa Afriky a jej obyvateľstva (čoho/koho sa týka daný problém, príčiny jeho vzniku, ako sa prejavuje)
- ✓ lokalizovať oblasti Afriky, ktorých sa jednotlivé problémy týkajú
- ✓ vytvoriť si vlastný názor na daný problém
- ✓ navrhnúť riešenia pre jednotlivé problémy
- ✓ hľadať súvislosti medzi problémami

VŠEOBECNÉ PREDPOKLADY

- žiaci majú prebraté už iné témy z Afriky (vedia kde sa nachádza, vedia niečo o jednotlivých oblastiach, poznajú prírodné podmienky a obyvateľstvo žijúce v Afrike)

MATERIÁLNE DIDAKTICKÉ PROSTRIEDKY (UČEBNÉ POMÔCKY, TECHNOLOGIE)

- počítač + dataprojektor, tabuľa + kriedy

- nástenná mapa Afriky (sveta)
- vytlačené materiály pre žiakov – pre každého žiaka 1 kus
- farbičky, pero, zošit/papier, lepidlo, nožnice (*vopred povedať žiakom, aby si priniesli*)
- čisté biele papiere – min. podľa počtu žiakov
- prezentácia + ukážkový výsledok aktivity na hodine
- atlasy (dvojica/skupina žiakov)

POJMY (KLÚČOVÉ SLOVÁ)

hlad, sahel, dezertifikácia, pôdna erózia, odsolovanie, kontaminácia, podvýživenie, živiny, tuberkulóza, cholera, ebola, AIDS/HIV

METODICKÉ POZNÁMKY

- V prípade, že nebude v triede počítač a dataprojektor, postačí aj vypracovaný ukážkový materiál a nástenná mapa. Nutné je potom viac kresliť a písať na tabuľu a ukazovať na mape.

POUŽITÉ METÓDY

- Diskusia a rozhovor
- Skupinová práca
- Spoločné spracovávanie poznámok
- Formovanie kritického myslenia žiakov

ZÁKLADNÁ ŠTRUKTÚRA HODINY + MOTIVÁCIA

Na tejto hodine sa neskúša, ale je možné získať odmenu za aktivitu najaktívnejší žiaci môžu byť odmenení: malá jednotka / body do hodnotenia / „neskúšačik na geografiu“ / ...

1. Úvod hodiny (2 min)

- a. Pred zapísaním do triednej knihy učiteľ povie žiakom, aby sa rozdelili do skupín po 4-5 členoch, najlepšie podľa lavíc. Každá skupina si zoberie jedno krídlo tabule. Úlohou je vymenovať všetky problémy, ktoré podľa nich trápia obyvateľov Afriky.

Príklad úvodu:

„Dnes budeme mať veľmi vážnu, ale aj zaujímavú tému o Afrike. Veľa z toho už určite viete, preto sa skúste zamyslieť. Čo podľa Vás trápí obyvateľov Afriky? Napíšte všetky problémy, ktoré podľa Vás trápia obyvateľov Afriky.“

2. Administratívna hodiny (2 min) – zapísanie do triednej knihy (žiaci zatiaľ píšu na tabuľu)
3. Každá skupina prečíta svoj zoznam (3 min)
4. Komunikácia so žiakmi, premostenie na materiály, sprístupňovanie učiva (+- 30 min) - učiteľ si vyberie jeden z problémov, ktorý žiaci najviac spomínali a je súčasťou ďalších materiálov. Učiteľ dáva otázky podľa reakcií žiakov. (→ viac v sprístupňovanie nového učiva)
5. Zhrnutie učiva pomocou tajničky, domáca úloha, záver hodiny (8 min) (→ viac v precvičenie a upevnenie učiva)

SPRÍSTUPŇOVANIE NOVÉHO UČIVA

Použitá literatúra, podľa ktorej bol spracovaný obsah o problémoch Afriky je uvedená v časti ZAUJÍMAVÉ ODKAZY + POUŽITÁ LITERATÚRA.

Prečítanie odpovedí žiakov.

Čo všetko trápi ľudí v Afrike? Možné odpovede žiakov:

-hlad, nedostatok pitnej vody, choroby, nedostatočná zdravotná starostlivosť, nevhodné prírodné podmienky, degradácia pôdy, zlá správa verejných vecí v niektorých krajinách, následky finančnej krízy, zmeny klímy, prírodné katastrofy, extrémna chudoba, vojny, daňové raje, neúnosný kapitalizmus veľkých nadnárodných spoločností, etnické konflikty, chamtivosť vyvolaná bohatými prírodnými zdrojmi, epidémie, nedostatočné práva žien, pytliactvo, populačná explózia, škodcovia, náboženské a národnostné spory, politická nestabilita, korupcia, etnické čistky, negramotnosť, nedostatočné vzdelanie, porušovanie ľudských práv, zneužívanie afrických detí, oddelené spolužitie rás (apartheid) a nerovnosť v podmienkach, časti v ktorých sú turisti a bohatí ľudia verzus chudobné štvrte, osady, kde ľudia nemajú peniaze na život ...

Žiaci sa posadia na svoje miesto a jeden zo žiakov rozdá každému žiakovi vytlačený materiál s obrázkami. Učiteľ medzi tým zapne prezentáciu – úvodnú snímku.

Zadanie pre žiakov: Všetci si počas hodiny budú robiť poznámky. Ukáže svoj papierik, akým štýlom. Žiaci si môžu robiť poznámky priamo do zošita (čistá dvojstránka), alebo si zoberú čistý biely papier. Papier je nutné potom vložiť a pripevniť do zošita.

Následne premostenie na učivo na základe odpovedí žiakov, na jednu z tém, ktoré sú náplňou tejto hodiny.

Príklad:

HLAD „Napísali ste, že ľudí trápi hlad... Viete prečo ľudia v Afrike trpia hladom? Ktorých oblastí sato týka? Prečo sa na púšti nedá pestovať napríklad pšenica na chlieb? Prečo si nevedia vypestovať zeleninu, ovocie, obilie?“

NEDOSTATOK VODY „Majú nedostatok vody? Všetci? Prečo si nekúpia minerálku? Čo ak žijú blízko mora/oceánu. Prečo sa nenapijú vody z oceánu?“

CHOROBY „Aké choroby trápia ľudí v Afrike? Z čoho sú chorí (príčiny vzniku chorôb)? Prečo si nedajú iba lieky? Dajú sa tie choroby liečiť?“

DEGRADÁCIA PÔDY „Prečo nevydržia žiť ľudia v púšti? Prečo sa púšť (Sahara) rozširuje? Nesúvisí nedostatok jedla s tým, že nemajú čo pestovať? Vplýva podnebie / počasie / nadmorská výška / more na to, kde ľudia žijú?“

Učiteľ dáva otázky žiakom. Žiaci sa snažia odpovedať. Spoločne formulujú odpovede na otázky (väčšina odpovedí sa nachádza pri konkrétnej téme v tejto príprave). Učiteľ klikne na jeden z obrázkov na úvodnej obrazovke – každý obrázok znázorňuje jednu tému.

Učiteľ dáva otázky žiakov, spoločne hľadajú odpovede. Všetko potrebné je nutné ukázať na mape. Dôležité body treba zapisovať na tabuľu. Učiteľ musí zdôrazniť, čo si majú žiaci zapísať (napísať to, zopakovať viackrát). Žiaci môžu vyfarbovať len obrázky, ktoré povie učiteľ, ostatné si vyfarbia na domácu úlohu, alebo ak zostane čas na konci hodiny. Žiaci používajú pri práci aj atlas – zaznačovanie štátov a oblastí, pomenovanie štátov...

Nie je nutné, aby hovoril učiteľ všetko, čo je v tejto príprave. A taktiež poznámky žiakov nemusia obsahovať všetko, čo je v príprave. Závisí to aj od toho, ako sa bude vyvíjať hodina a ako budú žiaci odpovedať na otázky. Príprava slúži aj na to, aby bol učiteľ dostatočne informovaný o danej téme.

HLAD:

Vyvolávanie žiakov ku tabuli – žiaci prídu ukázať a pomenovať štáty na mape. Spoločná diskusia, spoločné hľadanie odpovedí na otázky a spoločné hľadanie riešení problémov. Do poznámok si žiaci napíše najpodstatnejšie veci, ktoré učiteľ zapíše heslovite na tabuľu.

- *Aké je to trpieť hladom? Ako sa to prejavuje?* Rozmazané videnie, rýchly tlkot srdca, bolesť žalúdka a hlavy, zmätenosť, málo energie.
- 233 miliónov ľudí v subsaharskej Afrike (2.miesto), bolo hladných / podvýživných a 795 miliónov ľudí po celom svete, v Ázii bolo 512 miliónov → r. 2014-2016
- *Ktorých oblastí sa to najviac týka?* Mapa v prezentácii – Zambia, Namíbia, Stredoafrická republika, Etiópia, Čad, ...
- *Prečo sa na púšti nedá pestovať napríklad pšenica na chlieb?* Nevhodné prírodné aj klimatické podmienky v určitých častiach kontinentu.
- *Prečo si nevedia vypestovať zeleninu, ovocie, obilie?* Záleží to od klimatických pásiem, pestujú veľa kukurice a ciroku, musia pestovať rastliny prispôbené podmienkam v danej časti.
- Existuje medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach „Právo na jedlo“, od r. 1976. Napriek tomu, je 800 miliónov ľudí vo svete každý deň hladných, pričom 1 miliarda ľudí na svete trpí nadváhou. 30% svetovej produkcie jedla je zbytočných a nikto ich nejedol → stane sa z nich odpad.
- Planéta dokáže uživiť všetkých ľudí a keby sa upravil systém, tak dokáže uživiť ešte väčšie množstvo ľudí. Potrava je však zle rozdelená.
- Hladom trpí viac žien než mužov, pretože nemajú dobré postavenie.
- Podvýživné deti sú zakrpatené. Takmer žiadne nedosahuje ani po výšku priemerne vysokého dieťaťa z inej krajiny sveta v rovnakom veku. Spomaľuje sa ich vývin. Má to vplyv aj na mozog, ktorý sa nevyvíja tak, ako by mal.
- Nie je však jedno aké jedlo deti dostanú. Potrebujú dostať do tela dôležité živiny a bielkoviny, ktoré im chýbajú.

Príčiny a spôsobujúce problémy: *Prečo ich trápi? Aké sú príčiny?*

- Opakujúce sa záplavy.
- Nepravidelné dažde a rôzne množstvo zrážok.
- Nedostatok zrážok – Zimbabwe → spôsobuje eróziu pôdy.
- Nízka produktivita poľnohospodárstva – plodiny sa nepestujú takým spôsobom ako u nás.
- Klimatické zmeny sťažujú pestovanie – posúvajú sa mesiace, počas ktorých pestovali a teda aj neskôr vyklíčia. Ľudia nemajú ani semenka na sadenie.
- Extrémne sucho – Etiópia.
- El Niño mal vplyv na zvýšenie teploty, väčšie sucho a následné povodne.

- Choroby ako AIDS a nedostatok sily u ľudí spôsobuje to, že ľudia si nedokážu zaobstarat' jedlo – Malawi.
- Populačný rast – nemôžu nakŕmiť toľko obyvateľstva.
- Chudoba, zlá politická situácia v krajinách.
- Zničenie úrody škodcami – infekčné ochorenia plodín.

Riešenie: *Ako riešiť hlad v Afrike?*

- Spravodlivé rozdelenie potravín vo svete. Aby každý človek mal právo na jedlo, aj keď žije na mieste, kde sa nedá dopestovať.
- Obmedzenie plytvania potravinami. Zabrániť nadmernému prebytku potravín v obchodoch.
- Obmedziť odpad – časť potraviny sa stráca v rôznych fázach úpravy (zásobovanie, spracovanie, balenie, doprava).
- Minimalizovať plytvanie + obmedziť odpad + spravodlivo rozdeliť → posunúť jedlo tým, ktorý si ho nemôžu dovoliť, dopestovať, nemajú k nemu prístup.
- Zabrániť erózii pôdy zachytávaním každej vody a uskladňovanie vody na horšie časy, tvorba kanálov (už to robia na niektorých farmách v Zimbabwe).
- Používanie organických hnojív.
- Pestovať rozmanité plodiny, aby ak príde ku katastrofe, tak aby prežili aspoň niektoré druhy.

CHOROBY: *Aké choroby trápia ľudí v Afrike?*

Pomenovanie štátov, v ktorých je rozšírená konkrétna choroba, ukázanie na mape. Zaznačenie do poznámok. Diskusia, odpovede na otázky.

HIV/AIDS:

- *Aký je rozdiel medzi HIV a AIDS?* HIV je vírus, ktorý napáda biele krvinky a neustále sa klonuje (prenáša sa krvou, materským mliekom, pohlavným stykom). AIDS je vyústenie do choroby – syndróm imunitnej nedostatočnosti.
- Nevyliečiteľná choroba. Neexistuje liek, ktorý dokáže vyliečiť. Existujú lieky, ktoré môžu spomaliť priebeh choroby.

TUBERKULÓZA:

- Infekčné ochorenie spôsobené baktériami.
- Napáda ľudí aj zvieratá.
- Postihuje hlavne pľúca, ale aj iné časti tela.
- Šíri sa vzduchom – kašeľ, sliny, kýchanie.
- Neliečená aktívna forma spôsobuje úmrtie.

EBOLA:

- Vírus, ktorý spôsobuje chorobu. Prejavuje sa vysokými horúčkami a krvácaním v tele.
- Nie je isté, čo ju spôsobuje. Predpokladá sa, že sa prenáša zo zvierat na človeka a po kontakte s nakazeným človekom, zvierat'om, predmetom, možno aj vzduchom.
- Zatiaľ sa dajú liečiť iba symptómy.
- Názov bol odvodený od rieky v Konžskej demokratickej republike. *Vieš ukázať kde sa nachádza?*

CHOLERA:

- Nebezpečná hnačková infekčná choroba.
- Zdroj nákazy je voda, ktorá je znečistená výkalmi alebo kontaminovanými potravinami. Zriedkavo sa prenáša aj z človeka na človeka. Baktéria dokáže prežiť aj 6 rokov na potravinách alebo vo vode a rastie pri chladnejších teplotách.

MALÁRIA:

- Nebezpečná infekčná choroba. Väčšina nakazených je z Afriky.
- Prenášačom je komár rodu Anopheles.
- Príznakmi sú horúčka, zimnica, bolesti. Pri rýchlych priebehoch zlyhávajú obličky a nastáva kóma. Nebezpečné hlavne u detí.
- Má veľké dopady na región.
- Prevencia: dlhé rukávy, nohavice, sieťka proti komárom, lieky.

Dopady: *Aké sú dopady pre spoločnosť v danom regióne?*

- Strata člena rodiny / živiteľa rodiny spôsobí ďalší rad problémov – chudoba, hlad, ...
- Odliv „lekárskych mozgov“ – lekári radšej odídu z krajiny za lepšími podmienkami.
- Ľudia sú slabí, nedokážu pracovať a zabezpečiť svoje rodiny, často zomierajú.
- Dopady na región- bez turizmu, slabá produktivita práce, poškodenia mozgu ľudí, bez školskej dochádzky, nedostatok financií na lieky a zdravotnú starostlivosť, nedostatok financií na prevenciu, ...

Riešenie problému:

- Zlepšenie zdravotnej starostlivosti. Dostatok liekov.
- Zlepšiť povedomie ľudí – ako majú predchádzať nákaze.
- Hľadať a skúmať lieky a očkovania proti chorobám.
- Izolácia chorých (vyliečiť ich) a neprichádzať ku kontaktu s nakazenými mŕtvymi (vírusy sa stále môžu preniesť).
- Prevencia – dezinfekcia, umývanie rúk, očkovania, čistá voda, prevárane vody, dodržiavanie hygieny pri manipulácii s potravinami, ochrana, ...

NEDOSTATOK PITNEJ VODY:

Ukázanie oblastí, ktorých sa to týka na mape. Zaznačenie do poznámok. Diskusia, odpovede na otázky.

- 1/3 územia tvoria bezodtokové oblasti.
- Veľké územie odvodňujú rieky Kongo a Níl. *Vieš ukázať kde sa nachádzajú?*
- Voda v púšťach sa nachádza hlboko v podzemí (bola tam ešte pred tým, než tu vznikli púšte), je však ťažké sa k nej dostať.
- Voda sa používa na zavlažovanie a len malé množstvo sa používa na tvorbu energie.
- Juhoafrická republika – odsolovací závod (odsolujú vodu z mora) *Čo ak žijú blízko mora/océánu. Prečo sa nenapijú vody z oceánu?*
- Vodu zabezpečujú najmä africké deti. Nosia ju na hlavách vo veľkých nádobách.
- Na následky kontaminovanej vody ročne zomiera 5 miliónov ľudí.
- V období dažďa zbierajú vodu do veľkých kontajnerov.
- Zo znečistenej vody vznikajú choroby → cholera.
- Voda by sa najmä deťom mala prevárať. Na to však nemajú rodiny palivo ani peniaze.

- *Prečo si nekúpia minerálku?* Nedostatok peňazí, liekov, prostriedkov na úpravu vody → chudoba.
- *Ktoré oblasti trpia najväčším nedostatkom vody?* Najmä subsaharská Afrika, púštne oblasti.

DEGRADÁCIA PÔDY:

Ukázanie oblastí, ktorých sa to týka na mape. Zaznačenie do poznámok. Diskusia, odpovede na otázky. Do mapy v poznámkach treba nakresliť oblasť Sahelu.

Príčiny:

- Intenzívne poľnohospodárstvo, nadmerné využívanie pôdy
- Odlesňovanie, ničenie vegetácie
- Chemické hnojivá
- Klimatické zmeny
- Rast miest, cesty
- Prírodné činitele – vietor, voda
- Prechod s kočovníctva na roľníctvo – nadmerné opotrebovanie pôdy

a) DEZERTIFIKÁCIA:

- *Čo to je?* Je to proces, pri ktorom sa úrodná pôda transformuje do púšte v dôsledku odlesňovania (ničenia vegetácie), sucha, nevhodného poľnohospodárstva.
- Relatívne suchá oblasť krajiny sa stáva čoraz vyprahnutejšia, stráca vodné plochy, vegetáciu aj divú zver.
- Sahara sa posúva smerom na juh, poľnohospodárska pôda sa mení na púšť.
- V dôsledku populačnej explózie sa zvýšil počet kusov dobytky, ten zas viac skonzumuje.
- Rastliny sa nedokážu pevne zakoreniť. Môže ich vykoreniť silný vietor alebo prívalové vody.
- Vyčerpaním živín z pôdy nastane „pôdna smrť“.
- Video: Desertification - A Visual Disaster (youtube: desertification in the sahel) - <https://www.youtube.com/watch?v=LbFefdUM55Q>
- Veľmi vysoká je v oblasti Sahelu → vplyv aj globálneho otepľovania.

Sahel:

- Semiaridný regón, step
- Tvorí prechodnú zónu medzi vyprahnutou púšťou (Sahara) a vlhkými savanami.
- Prirodzené pasienky – trávy, kríky, baobaby → pasenie dobytky.
- 8 mesiacov v roku sucho, dážď v krátkom období počas leta.
- *Cez ktoré štáty sa tiahne sahel?* – tiahne sa od Atlantického oceánu (zo západu smerom na východ) až ku Červenému moru – J Mauritánie, J Niger, Burkina, SV Nigéria, J a stred Čad, Sudán

b) ERÓZIA PÔDY:

- Je posuv hornej vrstvy pôdy, dochádza ku degradácii pôdy, ale prirodzene sa vyskytuje na každej pôde.
- *Ktoré prírodné činitele pôsobia na eróziu?* Činiteľmi sú voda a vietor.
- Môže to byť pomalý, ale aj veľmi rýchly proces. Vtedy spôsobí veľké straty.

- Strata poľnohospodárskej pôdy sa môže prejaviť znížením produkcie plodín, znížením kvality povrchových vôd a poškodením kanalizačných sietí.
- Vrchná vrstva pôdy je bohatá na živiny.

ŠKODCOVIA:

- Tuta Absoluta – mora (motýľ) z Južnej Ameriky, ktorý ničí listy paradajky.
- V r. 2016 zničila značnú časť úrody v Nigérii.
- Afričania často používajú paradajky do prípravy jedál. Snažia sa dopestovať si všetko sami. Dovážajú aj paradajky z Číny.
- Modráčik muškátový – ničí listy muškátu.
- Ochrana voči hmyzu a škodcom chemickými postrekmi.
- Paviány v Južnej Afrike – bolo ich veľa, začali sa menej báť ľudí, pretože ich krmia a chodia do ich čoraz väčšej blízkosti. Sú drzé, berú ľuďom veci a niektoré sú aj agresívne. Ublížovať zvieratám je zakázané, pretože je tu jedinečná flóra a fauna. Napriek zákazom ich ale ľudia začali chytať a zabíjať. Hovoria o nich, že sú háved'.
- *Ako by ste riešili problém s paviánmi? Je to vôbec problém?* Zabíjanie nie je riešenie. Mohli by nastať veľké problémy, pretože by mohli vyhynúť paviány. Paviány cítia, že niekto zabil ich členov rodiny. Môže to byť ešte horšie
- Opatrenia voči paviánom: prísne tresty pre ľudí, ktorí krmia paviány, zabezpečiť niektoré miesta lepšie, aby sa tam paviány nedostali, ľudia by si mali robiť pikniky len vo vyhradených priestoroch, zachovať udržateľnú populáciu paviánov (aby sa príliš nerozmnožovali, ale aby nevyhynuli), umožniť paviánom žiť vo svojom prirodzenom prostredí a tak, aby ich ľudia nevyrušovali a aby paviány nemali dôvod chodiť za ľuďmi

NEDOSTATOČNÁ ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ:

Zaznačenie do poznámok. Diskusia, odpovede na otázky.

Čo ju spôsobuje?

- V Afrike nie je jednotný systém zdravotnej starostlivosti a taktiež ani dobre rozvinuté poisťovne, nie sú prepojené, chýba prepojenie aj s ostatným svetom. Nie je možné to však zaviesť – chce to príliš dlhý čas.
- Zdravie odráža spoločensko-ekonomickú úroveň, demokraciu a úroveň správy verejných vecí daného štátu.
- Veľký vplyv vonkajších faktorov ako: zmeny klímy, medzinárodný trh, politická spolupráca, finančná kríza, politika farmaceutických spoločností....
- Ženy nemajú právo slobodne sa rozhodnúť o svojom reprodukčnom zdraví – počatie, antikoncepcia, prerušenie tehotenstva, pohlavne prenosné choroby, zmrzačenie pohlavných orgánov, násilie.
- Nedostatok očkovaní, nie sú všetky deti zaočkované, stále veľká úmrtnosť detí.
- Vplyv náboženstiev.
- Obyvateľstvo najmä vo vidieckych oblastiach nemá peniaze na zdravotnú starostlivosť a lieky.
- Nedostatok zdravotného personálu. Personál nemá dostatočné vzdelanie.
- Zlá hygiena, chudoba.

- Politika jednotlivých afrických štátov.

Ako je možné zlepšiť zdravotnú starostlivosť? Riešenia:

- Zvýšiť informovanosť ľudí v Afrike o chorobách a o tom, ako im predchádzať, informovať o prevencii.
- Zlepšiť práva žien, aby mohli samé rozhodovať o svojom zdraví a živote.
- Zvýšiť počet očkovaní, zaočkovať viac detí.
- Zabrániť šíreniu liekov po záruke, falšovaných a nepravých liekov na africkom trhu.
- Dať možnosť nadobudnúť dostatočné vzdelanie pre zdravotný personál ale tak, aby sa vrátil späť do Afriky a pomáhal tam, neodchádzal odtiaľ preč.
- Zlepšenie hygieny.
- Neustála pomoc, hľadanie prostriedkov.
- Zabezpečiť ľuďom pitnú vodu, potravinovú bezpečnosť, cestnú infraštruktúru, dôstojné bývanie, prácu.
- Ochraňovať životné prostredie a bojovať proti zmenám klímy.
- Znížiť ceny liekov pre krajiny s nízkymi príjmami.
- Aktívna podpora rozvoja trvalých infraštruktúr v oblasti zdravotnej starostlivosti – stavať nemocnice, zdravotné strediská, lekárne, vzdelávať kvalifikovaný zdravotný personál, zlepšiť prístup ku liekom.
- Nedopustiť aby sa so zdravým obchodovalo.

Ako môžu pomôcť aj bežný ľudia z celého sveta?

Existuje veľa organizácií na pomoc ľuďom z Afriky:

- Unicef – pomoc najchudobnejším oblastiam, v oblastiach po prírodných, politických a vojnových katastrofách, pomoc zlepšiť životy detí, zabezpečenie vzdelania pre deti
- Lekári bez hraníc – lekári a dobrovoľníci, ktorí cestujú na postihnuté miesta a pomáhajú ľuďom
- Adopcia afrických detí na diaľku – zasielanie finančných prostriedkov na lieky, vzdelanie, život
- Darovanie 2% daní pre rôzne organizácie, ktoré sa venujú pomoci ľuďom z Afriky.

PRECVIČENIE A UPEVNENIE UČIVA

Opakovanie:

- Vyplnenie tajničky:

Ak pomôžeš jednému človeku, akoby si pomohol celému svetu. (*Tamund – 6 .storočie, zbierka židovských etnických a náboženských výrokov*)

- 1- Mnohé africké deti nemajú dostatok jedla a sú .....
- 2- Vírus prejavujúci sa vysokými horúčkami a krvácaním
- 3- Krajina, ktorú postihujú takmer všetky problémy Afriky a je tam veľký hlad
- 4- Typ erózie
- 5- Dôležité je, aby potrava obsahovala .....
- 6- Proces pri ktorom sa poľnohospodárska pôda transformuje do púšte v dôsledku odlesňovania
- 7- Označenie hmyzu, ktorí poškodzujú a ničia úrodu
- 8- Prechodná zóna medzi Saharou a savanou
- 9- Základná podmienka pre existenciu života na Zemi
- 10- AIDS je ..... choroba
- 11- ..... Absoluta poškodzuje listy paradajok
- 12- Choroba šíriaca sa vzduchom - kašeľ, sliny, kýchanie

	1	p	o	d	v	ý	ž	i	v	e	n	é
2	e	b	o	l	a							
3	Z	a	m	b	i	a						
4	p	ô	d	n	a							
	5	ž	i	v	i	n	y					
6	d	e	z	e	r	t	i	f	i	k	á	c
	7	š	k	o	d	c	o	v	i	a		
	8	s	a	h	e	l						
	9	v	o	d	a							
10	n	e	v	y	l	i	e	č	i	t	e	ľ
	11	t	u	t	a							
12	t	u	b	e	r	k	u	l	ó	z	a	

Rýchle zhrnutie učiva, chodenie aj k tabuli:

- „O ktorých problémoch teda môžeme povedať, že najviac trápia obyvateľov Afriky?“ (spoločné vymenovanie)
- „Kto mi vie ukázať na mape oblasť sahelu?“
- „Ktoré krajiny najviac trpia hladom?“
- „Čo to teda dezertifikácia je?“
- „Ako môžeme pomôcť ľuďom v Afrike?“

Domáca úloha:

- Dokončiť poznámky – vyfarbiť a ponalepovať obrázky, dopísať učivo / prilepiť učivo, pripevniť učivo do zošita

Prípadne ďalšia väčšia úloha:

- Projekt „Ako riešiť problém ..... v Afrike?“ – skupinový projekt pre žiakov spracovaný buď formou prezentácie, alebo plagátu. Dôležité je definovať problém, napísať čo ho spôsobuje a potom rozobrať to, ako by sa ho dalo riešiť (rôzne spôsoby). Každá skupina si zoberie iný problém. Používať môžu poznámky plus ďalšie veci, ktoré nájdu v knihách, časopisoch a na internete. Pridať zdroje a doplniť vhodnými obrázkami, mapami, grafmi...

NASLEDUJÚCA HODINA

- Rýchle zopakovanie problémov z predchádzajúcej hodine
- Kontrola poznámok

- Poznámky k ďalším problémom
- Diskusia k ďalším problémom
- Projekt „Ako riešiť problém ..... v Afrike?“ možné spojiť aj s touto časťou učiva a tak ukončiť tému Problémy Afriky

ZAÚJÍMAVÉ ODKAZY + POUŽITÁ LITERATÚRA

<https://www.gatesnotes.com/Development/Why-Does-Hunger-Still-Exist-Africas-Table-Day-One> - o problémoch v Afrike aj vo svete

<https://www.gatesnotes.com/Development/Why-Does-Hunger-Still-Exist-Africas-Table-Day-One> - Hlad

http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp275057.pdf?_ga=1.152570937.104802165.1489310334 – hlad vo svete (mapa)

<https://www.theguardian.com/global-development/2016/dec/17/hungry-ate-water-lilies-southern-africa-food-crisis-dozen-dishes-crop-failure-drought-john-vidal> - o hlade

https://en.wikipedia.org/wiki/HIV/AIDS_in_Africa - HIV a AIDS v Afrike (mapa)

<https://tech.sme.sk/c/6346508/sucha-afrika-ma-pod-zemou-vela-vody.html> - voda v podzemí Afriky

<http://www.aqua-trade.sk/c185/zapas-o-vodu-v-afrike-pokracuje.html> - odsoľovací závod v Južnej Afrike

<https://thewaterproject.org/why-water/health> - nedostatok vody

<https://en.wikipedia.org/wiki/Desertification> - dezertifikácia

<https://en.wikipedia.org/wiki/Sahel> - Sahel (mapa)

http://www.earthonlinemedia.com/ebooks/tpe_3e/biogeography/desertification.html - dezertifikácia

<https://mstoppingibgeography.wikispaces.com/file/view/soil-erosion-in-the-sahel.pdf> - erózia a dezertifikácia

<http://www.slovakexporter.sk/2016/07/05/afrika-ma-vazny-paradajkovy-problem/> - škodcovia paradajok

<http://www.quark.sk/skodca-na-obzore/> - modráčik muškátový

<http://news.nationalgeographic.com/2016/04/160422-baboons-cape-town-conservation-south-africa/> - problémy s paviánmi

<http://www.satyamag.com/dec97/baboons.html> - problémy s paviánmi

http://www.drapstudio.sk/html/sk/publikacie/carovna_hracka.html - projekt znázorňujúce problémy ľudstva v jemnej forme pre deti – obrázky, dvd

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2010-0245+0+DOC+PDF+V0//SK> – správa venujúca sa zdravotnej starostlivosti v Afrike

VYPRACOVALA: Iveta Csicsolová, 3upGEIT